

ਅਪੀਲੀ ਸਿਵਲ

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਐੱਸ.ਕੇ. ਕਪੂਰ ਜੇ.

ਮਾਮ ਚੰਦ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ

ਬਨਾਮ

ਮੋਹਨ ਲਾਲ ਖੰਨਾ - ਜਵਾਬਦੇਹ
ਐੱਸ.ਏ.ਓ. 1962 ਦੀ 125-ਡੀ

ਦਿੱਲੀ ਕਿਰਾਇਆ ਨਿਯੰਤਰਣ ਧਾਰਾ (ਐਲ ਆਈ ਐਕਸ of 1958)-ਉਪ ਧਾਰਾ 6(ਬੀ)(2)(ਬੀ) ਅਤੇ 9(4)- ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਕਿਰਾਇਆ- ਕੀ ਧਾਰਾ 6(ਬੀ)(2)(ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਮਿਆਰੀ ਕਿਰਾਇਆ ਦਿੱਲੀ ਕਿਰਾਇਆ ਨਿਯੰਤਰਣ ਧਾਰਾ 1958 ਦੀ ਧਾਰਾ 6(ਬੀ)(2)(ਬੀ) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ। ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਲਈ ਉਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਿਆਰੀ ਕਿਰਾਇਆ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅਨੁਛੇਦ ਦੀ ਧਾਰਾ 9(4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਿਆਰੀ ਕਿਰਾਇਆ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਨੁਛੇਦ 6(ਬੀ)(2)(ਬੀ) ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦੀ ਵਾਜਬ ਲਾਗਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਕੀਮਤ ਦਾ 7 1/2 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸਲਾਨਾ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਮਿਆਰੀ ਕਿਰਾਇਆ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਇਮਾਰਤ ਕਿਸੇ ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦੀ ਵਾਜਬ ਲਾਗਤ ਦਾ 7 1/2 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸਲਾਨਾ। ਧਾਰਾ 6 (ਬੀ)(2)(ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਉਹ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਸਾਰੀ ਦੀ ਅਸਲ ਲਾਗਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ "ਨਿਰਮਾਣ ਦੀ ਵਾਜਬ ਲਾਗਤ" ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਲਾਗਤ ਵਾਜਬ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਵਾਜਬ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਪਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਉਸਾਰੀ ਦੀ ਵਾਜਬ ਕੀਮਤ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਲਾਗਤ ਇੱਕ ਪੈਸੇ ਤੱਕ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਵੇ।

ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਕਿਰਾਇਆ ਨਿਯੰਤਰਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਦਿੱਲੀ ਕਿਰਾਇਆ ਨਿਯੰਤਰਣ ਧਾਰਾ 1958 ਦੀ ਧਾਰਾ 39 ਅਧੀਨ ਅਪੀਲ ਮਿਤੀ 12 ਅਪ੍ਰੈਲ 1962 ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀ ਬੀ.ਐਲ. ਮਾਗੋ, ਨਿਯੰਤਰਣ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਮਿਤੀ 30 ਅਕਤੂਬਰ 1961 ਨੂੰ ਮਿਆਰੀ ਕਿਰਾਇਆ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸੇਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਮੋਹਨ ਬਿਹਾਰੀ ਐਲ ਅਲ, ਵਕੀਲ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਲਈ ਜੀ.ਆਰ.ਸੀ. ਰੋਪਰਾ, ਵਕੀਲ।

ਫੈਸਲਾ

ਕਪੂਰ ਜੇ— 12 ਅਪ੍ਰੈਲ 1962 ਦੇ ਕਿਰਾਇਆ ਨਿਯੰਤਰਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ 1962 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੰਬਰ 125-ਡੀ ਤੋਂ ਇਸ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦੇ ਤੱਥ ਇੱਕ ਮੱਧਮ ਕੰਪਾਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਇੱਕ ਗੋਦਾਮ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਿਉਂਸਪਲ ਨੰਬਰ 1614 ਵਾਲੀ ਇਮਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀ ਮੰਜ਼ਿਲ 'ਤੇ ਦੋ ਕਮਰੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦਰਿਆ ਗੰਜ, ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਮਾਰਤ ਗੈਰ-ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਹੈ। ਵਿਵਾਦਤ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਉਸਾਰੀ 1953 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਲਗਭਗ ਅਪ੍ਰੈਲ 1954 ਵਿੱਚ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਇਸ ਖੋਜ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕੁਝ ਵਿਵਾਦ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਸਾਰੀ ਇਮਾਰਤ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਗੋਦਾਮ ਹੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਬਾਰੇ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਦੱਸਾਂਗਾ। ਗੋਦਾਮ 1 ਮਈ 1957 ਨੂੰ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਮੋਹਨ ਲਾਲ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। 6 ਨਵੰਬਰ 1959 ਨੂੰ ਉਸਨੇ ਮਿਆਰੀ ਕਿਰਾਇਆ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ। ਕਿਰਾਇਆ ਨਿਯੰਤਰਣ ਨੇ 31 ਮਾਰਚ 1961 ਤੱਕ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ 94.50 ਪੈਸੇ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਕਿਰਾਇਆ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ। ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਮਾਰਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਵੀ ਕਿਰਾਇਆ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿਰਾਇਆ ਨਿਯੰਤਰਣ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦਾ ਰਿਮਾਂਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। 1961. 30 ਅਕਤੂਬਰ, 1961 ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ, ਕਿਰਾਇਆ ਨਿਯੰਤਰਣ ਨੇ ਰੁਪਏ 94.50 ਪੈਸੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ।

31 ਮਾਰਚ 1961 ਤੱਕ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਮਿਆਰੀ ਕਿਰਾਇਆ ਅਤੇ 1 ਅਪ੍ਰੈਲ 1961 ਤੋਂ 39 ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ। ਕਿਰਾਇਆ ਨਿਯੰਤਰਣ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਕਿਰਾਇਆ ਕੰਟਰੋਲ ਅਨੁਛੇਦ ਦੀ ਧਾਰਾ 9(4) ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਮਿਆਰੀ ਕਿਰਾਇਆ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਫਿਰ ਅਪੀਲ ਵਿਚ ਗਈਆਂ। ਕਿਰਾਇਆ ਕੰਟਰੋਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ 31 ਮਾਰਚ 1961 ਤੱਕ ਦੇ ਮਿਆਰੀ ਕਿਰਾਏ ਬਾਰੇ ਕਿਰਾਇਆ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਪਰ 1 ਅਪ੍ਰੈਲ 1961 ਤੋਂ ਮਿਆਰੀ ਕਿਰਾਇਆ ਨੂੰ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵਧਾ ਕੇ 63.21 ਰੁਪਏ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਦਿੱਲੀ ਕਿਰਾਇਆ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਨੁਛੇਦ 1958 ਦੀ ਧਾਰਾ 6(2)(ਏ) ਤਹਿਤ ਰੁਪਏ 94.50 ਪੈਸੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਜੁਲਾਈ 1953 ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਮਾਰਚ 1954 ਵਿੱਚ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਈ ਸੀ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਕਿਰਾਇਆ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾਵਾਰ 105 ਰੁਪਏ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲੀਜ਼-ਡੀਡ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਘਰ-ਕਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਉਕਤ ਅਨੁਛੇਦ ਦੀ ਧਾਰਾ 7(2) ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਤੋਂ ਘਰ-ਕਰ ਵਸੂਲਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ 105 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮੇਨਸੈਮ ਦੇ ਉਕਤ ਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲੇ ਕਿਰਾਇਆ ਵਿੱਚੋਂ ਕਟੌਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ 94.50 ਰੁਪਏ ਮਿਆਰੀ ਵਜੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਨੁਛੇਦ 6(2) (a) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਕਿਰਾਇਆ। 1 ਅਪ੍ਰੈਲ 1961 ਤੋਂ ਮਿਆਰੀ ਕਿਰਾਇਆ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਰਾਇਆ ਨਿਯੰਤਰਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 9(4) ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਮਿਆਰੀ ਕਿਰਾਇਆ ਉਕਤ ਅਨੁਛੇਦ ਦੀ ਧਾਰਾ 6(ਬੀ) (2) (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ 7 'ਤੇ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਉਸਾਰੀ ਦੀ ਵਾਜਬ ਕੀਮਤ ਅਤੇ ਉਸਾਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਅਹਾਤੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਕੀਮਤ ਦਾ 1/2 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸਲਾਨਾ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕੀਮਤ 100 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਵਰਗ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ। ਗਜ਼ ਅਤੇ ਉਸਾਰੀ ਦੀ ਕੀਮਤ 6,912 ਰੁਪਏ ਹੈ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਮੋਹਨ ਬਿਹਾਰੀ ਲਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲਾ ਕਿਰਾਇਆ 105 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮੇਨਸੈਮ ਤੋਂ ਘਟਾ ਕੇ 94.50 ਪੈਸੇ ਪ੍ਰਤੀ ਮੇਨਸੈਮ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਲੀਜ਼-ਡੀਡ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਾਰਾ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ 105 ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਘਰ-ਕਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਨੁਛੇਦ ਦੀ ਧਾਰਾ 7(2) ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਦਬਾਇਆ। ਸ੍ਰੀ ਮੋਹਨ ਬਿਹਾਰੀ ਲਾਲ ਦੀ ਮੁੱਖ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਅਨੁਛੇਦ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 (ਬੀ) (2) (ਬੀ) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਧਾਰਾ 9 (4) ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਰਿਸਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਧਾਰਾ 6 ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ

ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਮਿਆਰੀ ਕਿਰਾਇਆ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਨੁਛੇਦ 9(4) ਵਿੱਚ "ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਇਹ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। "ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਸਹੀ ਅਰਥ ਕੀ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਨੇ ਸ਼ਾਇਦ ਕਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇੱਕ ਸਪਸ਼ਟ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਸੰਭਵ ਹੈ। ਪ੍ਰਸੰਗ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਅਨੁਛੇਦ ਦੀ ਧਾਰਾ 9(4) ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਮੈਨੂੰ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨਾ ਚਾਹੇਗਾ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਲਾਗਤ ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਸਹੀ ਅਤੇ ਸਟੀਕ ਕੀਮਤ ਕਦੇ ਵੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਧਾਰਾ 9(4) ਹਮੇਸ਼ਾ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਲਾਗਤ ਇੱਕ ਪੈਸਾ ਤੱਕ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਵੇ। ਧਾਰਾ 6(ਬੀ) (2) (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਉਹ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਸਾਰੀ ਦੀ ਅਸਲ ਲਾਗਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ "ਵਾਜਬ ਲਾਗਤ ਹੈ। ਉਸਾਰੀ ਦਾ।" ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਸਲ ਲਾਗਤ ਵਾਜਬ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਵਾਜਬ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਪਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਉਸਾਰੀ ਦੀ ਵਾਜਬ ਕੀਮਤ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਸ੍ਰੀ ਮੇਹਨ ਬਿਹਾਰੀ ਲਾਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਇਮਾਰਤ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, ਇਸਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦੀ ਵਾਜਬ ਲਾਗਤ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਅਸਲੀਅਤ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦੀ ਲਾਗਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਮਾਹਰ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਨੁਛੇਦ 2(1) ਵਿੱਚ "ਅਹਾਤੇ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਹਾਤੇ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ, "ਕੋਈ ਇਮਾਰਤ ਜਾਂ ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ" ਜੋ ਕਿ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਵਜੋਂ ਜਾਂ ਵਪਾਰਕ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤਣ ਲਈ ਹੈ ਜਾਂ ਇਰਾਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਅਨੁਛੇਦ 6(ਬੀ) (2) (ਬੀ) ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦੀ ਵਾਜਬ ਲਾਗਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮਾਰਕੀਟ ਕੀਮਤ ਦਾ 7 1/2 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਮਿਆਰੀ ਕਿਰਾਇਆ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦੀ ਵਾਜਬ ਲਾਗਤ ਦਾ 7.5 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸਲਾਨਾ। ਜੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦੀ ਵਾਜਬ ਲਾਗਤ ਧਾਰਾ 6(ਬੀ) (2) ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦੇ ਅਯੋਗ ਹੈ।) (ਅ) ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਰਹੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਅਹਾਤੇ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਇਮਾਰਤ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਮਿਆਰੀ ਕਿਰਾਇਆ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰਨੀ ਨਾ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਇੰਨਾ ਕਹਿਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਅਧੀਨ ਮਿਆਰੀ ਕਿਰਾਇਆ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਰ ਕੇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਹੀ ਪਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਉੱਠਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਇੱਕ ਸਿੱਕਾ ਡੂੰਘੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਕਿਸੇ ਅਸਾਧਾਰਨ ਯੰਤਰ ਦੁਆਰਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਇਸਨੂੰ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਕਿ ਕੀ ਸਿੱਕੇ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੈ, ਉਸ ਸੰਦਰਭ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਮਿਆਰੀ ਕਿਰਾਇਆ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਨੁਛੇਦ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ।

ਸ੍ਰੀ ਜੀ.ਆਰ.ਚੋਪੜਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਰੀ ਇਮਾਰਤ 1953-54 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਸਿਰਫ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ ਜੋ ਕਿ 1953-54 ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 9(4) ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੈ। ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦੀ ਲਾਗਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੋ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸ੍ਰੀ ਮੇਹਨ ਬਿਹਾਰੀ ਲਾਲ ਦਾ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ 1953-54 ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਜੇ ਵਿਚਾਰ ਮੈਂ ਲਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਫਿਰ ਸ੍ਰੀ ਮੇਹਨ ਬਿਹਾਰੀ ਲਾਲ ਨੇ ਉਸਾਰੀ ਦੀ ਕੀਮਤ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਮੈਨੂੰ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਉਸਾਰੀ ਦੀ ਕੀਮਤ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮਾਰਕੀਟ ਕੀਮਤ ਉੱਚੇ ਅੰਕੜੇ 'ਤੇ ਤੈਅ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਪੂਰੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ ਜੋ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਅਨੁਛੇਦ 39 ਦਿੱਲੀ ਕਿਰਾਇਆ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਨੁਛੇਦ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਸਬੂਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਖੋਜ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸਾਰੀ ਦੀ ਵਾਜਬ ਕੀਮਤ ਅਤੇ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਅਹਾਤੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮਾਰਕੀਟ ਕੀਮਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਜੀ.ਆਰ. ਚੋਪੜਾ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਉਠਾਈ ਕਿ 12 ਫਰਵਰੀ 1964 ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਚੋਪੜਾ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਮੌਤ ਇੱਕ ਵਿਧਵਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ ਛੱਡ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਧਵਾ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸ੍ਰੀ ਮੇਹਨ ਬਿਹਾਰੀ ਲਾਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਵਿਧਵਾ ਨੂੰ ਇਸ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੇ ਇਕੱਲੇ ਪੁੱਤਰ 'ਤੇ ਵੰਡੀ ਗਈ ਸੀ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ 17 ਮਾਰਚ 1964 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ 18 ਮਾਰਚ 1964 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਹਲਫ਼ਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ 15 ਜਨਵਰੀ 1965 ਅਤੇ ਸੋਮਵਾਰ 18 ਜਨਵਰੀ 1965 ਨੂੰ ਹੋਈ ਸੀ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਨੂੰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕੋਈ ਹਲਫ਼ਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਤੋਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲਈ ਗਈ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਹਲਫ਼ਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਜੇ ਮੈਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਾਰੇ ਨੁਕਤਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖੇ ਹਨ, ਮੈਂ ਇਸ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਪੀਲ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

1962 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 153-ਡੀ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਕਰਾਸ-ਅਪੀਲ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਮੇਹਨ ਬਿਹਾਰੀ ਲਾਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਜੇ ਕਿ 1962 ਦੇ ਐਸ.ਏ.ਓ ਨੰਬਰ 125-ਡੀ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸੀ, ਦੀ ਮੌਤ 16 ਫਰਵਰੀ 1964 ਨੂੰ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਮੇਹਨ ਬਿਹਾਰੀ ਲਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਚੋਪੜਾ ਸ੍ਰੀ ਮੇਹਨ ਬਿਹਾਰੀ ਲਾਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਅਪੀਲ ਵੀ ਖਰਚਿਆਂ ਸਮੇਤ ਖਾਰਜ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

ਬੀ.ਆਰ.ਟੀ.

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਖਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕਿਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜਾ ਲਈ ਦੀ ਆਪਣੀ
ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਸਮਝਨ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।
ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ
ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ

Kewal kumar
Translator